

my v oblasti atribuční teorie a dokládá je svými výzkumnými výsledky. Práce vy-
zývá k novým výzkumům v oblasti atribuce viny a bude zřejmě podnětná pro
všechny, kteří se touto oblastí sociálně psychologického výzkumu zabývají.

I. Koplíková

Tepperwein, K.: Umenie ľahko sa učiť. FONTANA Kiadó, s. r. o., Šamorín 1992, 171
stran (orig. Die „Kunst“ mühelos Lernens. Ariston Verlag, Genf 1983).

Prostřednictvím slovenského překladu (PhDr. Aleny Ivanové, CSc.) se naší široké
čtenářské veřejnosti stává dostupnou kniha švýcarského autora prof. Kurta Tepper-
weina *Umenie ľahko sa učiť* (Metódy, ktoré vám uľahčia učenie).

Knihu je možné považovat za velice dobrou praktickou příručku, je určena nejen
všem těm, kteří se chtějí učit, ale i těm, kteří učí. Knihu je možné doporučit učitel-
ům, studentům středních a vysokých škol, rodičům žáků základních škol, všem
dospělým, kteří se chtějí rekvalifikovat nebo získat nové poznatky, naučit se cizí
jazyk, všem, kterým se učení stalo celoživotním programem.

Učíme se po celý život. Učení není jen to, co se dělá ve škole. Učení je třeba
chápat mnohem širěji. Můžeme říci, že celý náš život se uskutečňuje jako proces
učení a teprve tak dostává svůj směr a smysl.

Autor v úvodní části knihy upozorňuje, že pro úspěch v učení jsou vedle inteli-
gence a zkušeností rozhodující i jiné faktory. Důležitější než vysoký inteligenční kvo-
cient jsou motivace, energie, vytrvalost a vnitřní harmonie, velkou úlohu má dále
schopnost koncentrace a dobrá paměť. V předložené knize se autor zabývá — dosud
velmi zanedbávanými — avšak velmi vhodnými učebními podmínkami, stejně jako
i významem dostatečného pohybu a správné výživy. Kromě uvedených faktorů jsou
právě tak důležité vyhýbání se strachu, stresu a jiným učebním blokádam učení se,
neboť jejich odstranění evidentně stupňuje schopnost učit se a zapamatovat si
a v mnohých případech umožňuje správné učení se vůbec. V knize prof. K. Tepper-
weina představuje různé učební metody, aby čtenářům umožnil podle situace a učeb-
ního cíle zvolit si nejvhodnější cestu. V této knize můžeme vidět učebnici a pracovní
knihu, pomocí níž lze optimalizovat další vzdělávání. Kniha napomůže čtenářům
najít více radosti v učení, aby měli ze své námahy při učení se co největší užitek
a kromě toho uchrání od klikatých cest a ušetří mnoho času. Život se však neskládá
jen z učení se. Svůj čas potřebují i odpočinek po vykonané práci, naše zájmy, záliby
atd. K tomu všemu nám zůstane potřebný čas jen tehdy, když se budeme umět ra-
cionálně učit. Je třeba si důkladně osvojit patřičné metody a konsekventně použít
jim odpovídající techniky. Toto vše nabízí čtenářům kniha prof. K. Tepperweina,
který se zabývá výzkumem nových vyučovacích a učebních metod. Autor informuje
čtenáře o nejnovějších výsledcích výzkumů známých a na tomto poli úspěšných
vědců (např. z Univerzity v Princetonu, z výzkumného pracoviště pro mnemologii
na Univerzitě v Lipsku, z Institutu Ludwiga Boltzmannova ve Vídni, z pracoviště
Superlearning Incorporated v New York City, z Institutu pro sugestologii a sugesto-
pedii v Sofii).

Výše nastíněné problémy jsou rozpracovány ve dvou hlavních částech knihy: 1. část
— Cesta k individuálnímu úspěchu v učení se, 2. část — Nejlepší metody učení se.
Každá z těchto částí je dále členěna do několika kapitol, za každou z nich najdeme
přehledné shrnutí, v němž autor uvádí v několika bodech nejdůležitější myšlenky
příslušné kapitoly, a to v podobě různých užitečných rad, doporučení atd.

První část knihy — Cesta k individuálnímu úspěchu v učení se — tvoří deset ka-
pitol, zaměřujících se na následující problémy spjaté s efektivním učním se: vyme-
zení pojmu inteligence, základní druhy učení a kognitivní aparát, faktory podporu-
jící učení, motivace učení, koncentrace pozornosti, paměť, stanovení cíle a správné
plánování při učení se, význam pracoviště (pracovního místa) pro efektivní učení
a pracovní rytmus, důležité informace o zkouškách, čtení ve smyslu učení se čtení
ještě jednou.

Ve druhé části nazvané Nejlepší metody učení se (sedm kapitol) autor pojednává o těchto více či méně u nás známých metodách: učení se ve spánku, učení se ve stavu hypnózy a autohypnózy, učení se v hladině theta, učení se „přetížením“, učení se vyučováním (podle autora je to nejdůležitější metoda, kterou zná), učení se imaginací (není samostatnou metodou, ale nejdůležitější součástí každé učební metody) a o sugestopedii jako učební supermetodě (ve výuce cizích jazyků) G. Lozana. Autor nejen výstižně popisuje výše uvedené metody, vysvětluje jejich podstatu, uvádí některé výsledky učení se různým učebním materiálem pomocí těchto technik, ale také upozorňuje na jejich pozitivní či negativní stránky, jejich výhody či nevýhody, případně obtíže při jejich používání. Učební metody uvedené v této knize jsou povětšinou novější a jsou tudíž předmětem výzkumů. Proto si autor ve svých doporučených radách nenárokují úplnost nebo příp. neomylnost. O dobrém kontaktu autora se čtenářem svědčí mj. i prosba autora adresovaná všem těm, kteří by při používání výše uvedených technik získali další nové zkušenosti, které by mohly pomoci jiným lidem, aby ho o nich informovali na příslušnou uvedenou adresu. Důležité poznatky se v této souvislosti shromažďují i vyhodnocují v Bundesarbeitskreis für optimales Lernen (Spolková pracovní skupina pro optimální učení) a jsou k dispozici všem zájemcům.

V závěru je třeba konstatovat, že práce prof. Kurta Tepperweina je nesporně významným příspěvkem v oblasti pedagogické psychologie, zaměřující se na řešení mnohočetných otázek spjatých s racionálním učením se. O tom svědčí i požadavek, že i učení se je třeba učit. Jak se tedy třeba správně učit? Souhlasíme s autorem knihy, že by to měl být hlavním předmět ve všech školách, neboť schopnost učit se má pro náš život rozhodující význam. Všichni jsme v zajetí ještě neznámých schopností a techniky doporučované v této knize mohou být velmi nápomocné při aktivizování a rozvíjení našeho duchovního potenciálu — předpoklad pro všechny, kteří chtějí dospět k bohatšímu a plnějšímu životu.

Poznámka: Kromě použité literatury je práce v závěru doplněna dalšími neméně významnými informacemi, a to seznamem adres učebních institutů a učebních center a dále různým učebním materiálem.

Zdenka Stránská

Ранняя профілактика отклоняющегося поведения учащихся. Под редакцией В. А. Татенко, Т. М. Титаренко. Изд. „Радянська школа“, Киев 1989, 128 с.

Rozvoj osobnosti neprobíhá u všech žáků ani stejně, ani optimálně. Pedagogická a psychologická věda a školní praxe musí hledat cesty, jak je možné účinněji než dosud pracovat s psychickými předpoklady a potenciální osobností všech žáků, aby byli úspěšní ve škole, v pracovním procesu a v životě vůbec. Při výchově a vzdělávání žáků se učitelé a ostatní pedagogičtí pracovníci setkávají v praxi s jedinci, kteří mají krátkodobě či dlouhodobě různé problémy a potřebují individuální péči a pomoc. Obdobně si někteří rodiče stěžují na vážné obtíže, které mají při výchově svých dětí v rodině a s nimiž si nevědí rady. Problémy objevující se ve výchově a vzdělávání dětí a mladistvých, s nimiž se v praxi setkávají, mají zpravidla složité příčiny. Tyto příčiny je třeba hledat v konkrétních vnějších a vnitřních podmínkách vývoje příslušných žáků a jejich vzájemném vztahu.

V předložené příručce, nazvané Raná profylaxe deviantního chování žáků, se autoři pokusili odpovědět na otázky, které vyvstávají před vychovateli mimoškolních zařízení a učiteli, ale také před rodiči v souvislosti s negativními projevy v chování dětí a dospívajících. Na odpovědích se podílel kolektiv autorů, sestávající z pedagogů, psychologů a psychiatrů, což nepochybně přispívá k všestrannému pohledu a objasnění problému profylaxe a odstraňování škodlivých zvyků u školáků.

Řešení mnohých úkolů, spjatých s podstatnou přeměnou školství, vyžaduje také kvalitativní změnu vztahu k výchově mladé generace. V současné době odborné znalosti učitele, jeho pedagogické mistrovství, aktivní životní pozice v rozhodující míře určují hloubku a tempo přeměn probíhajících ve škole. Učiteli adresovaná tato me-